

בגמ': דתנא משמיה דר' עקיבא כל הפועם כלום קודם שיבדיל מיתתו באסכרה.

ויעוי' בתוד"ה לא וכו' שכי' דהוי "מידה כנגד מידה" דהוא משביע "גרונו" על כן יחנק ב"גרונו", ואסכרה במקום חנק כדאמרי' בפ"ג דכתובות (ל:) מי שנתחייב חנק או טובע בנהר או מת בסרונוכי והיינו אסכרה, עכ"ד ע"ש. אולם יל"ע בזה, דיעוי' בפ"ק דברכות (ח.) שכי' תניא נמי הכי תשע מאות ושלושה מיני מיתה נבראו בעולם שנא' למות תוצאות, תוצאות בגימטריא הכי הווי, קשה שבכולן אסכרה, ניחא שבכולן נשיקה וכו'. וא"כ יל"ע מ"ט נענש כולי האי הא ליכא מיתת ב"ד על האוכל לפני הבדלה ואינו שייך כלל לעבירות "החמורות" וא"כ מ"ט נענש במיתה הקשה ביותר.

וה"נ יל"ע בדאי' בספ"ד דמעילה (יז:) בעובדא דר' אלעזר ב"ר יוסי ורשב"י דכשהיו מהלכים בדרך נשאלה שאלה זו בפניהם מנין לדם השרץ וכו' עיקם ר"א ב"ר יוסי פיו ואמר וכו', וכי' ברבינו גרשום בזה"ל, עקם פיו וכו' ואעפ"כ הרגיש בו רשב"י ואמר לו מעקימת שפתיך, ראיתי שהשבת תשובה וכו' אבל הואיל והוריתה הלכה לפני ענשו וקי"ל דנפל בחולי "אסכרה" והיה יושב בספינה וכו', עכ"ל יעו"ש. וכן יעו"ש בתוד"ה אל יחזור שכי' כן בשם ירושלמי דאחזתו "אסכרה" וכו' ע"ש. וי"ל דג"כ הוי מידה כ"מ דכיון שחטא בפיו ובגרונו בדהורה הלכה לפני רבו רשב"י ע"כ נענש בזה. אולם מאידך צ"ע כנ"ל מ"ט נענש כולי האי אינו העבירה החמורה "ביותר" להורות לפני רבו. וה"נ יל"ע בדאיתא בספ"ב דנדה (כ.) דר' ישמעאל ב"ר יוסי קילל באסכרה לכל מאן דיבדוק דם נדה ע"פ אדמה יבשה יעו"ש, וי"ל דהוי מידה כ"מ על שמורה החכם "בפיו" ע"פ בדיקה כזאת דע"ז יענש באסכרה דהוי "בפה". אך מאידך יל"ע כנ"ל הא עוון נידה אינה חמורה "ביותר" כ"א עוון ד"עבודה זרה" ולא יהיה חמור מן הבא על אשת איש דמיתתו רק ב"חנק" דהוי הקל ביותר ומ"ט א"כ קילל ר"י בר יוסי ב"אסכרה".

וה"נ יל"ע בדא"ר אלעזר ב"ר יוסי בשבת (לג:) דאסכרה מגיעה בפה בעון שאוכלים בה דברים שאינם מתוקנים, ופירש"י מעושרים, שהטבל במיתה בידי שמים כדיליף באלו הן הנשרפין בסנהדרין (פג.), עכ"ל ע"ש. דנהי דהוי מידה כנגד מידה ששניהם בפה, מ"מ מ"ט יענש על עוון זה שאינה החמורה "ביותר" במיתה הקשה "ביותר", וצ"ע. וה"נ יל"ע

בדאיתא בפ"ג דכתובות (ל:) ובפ"ק דסוטה (ח:) ובסנהדרין (לז:) דא"ר יוסף מיום שחרב ביהמ"ק אע"פ שבטלו סנהדרין דין ד' מיתות לא בטלו, מי שנתחייב סקילה נופל מן הגג וכו', ומי שנתחייב חנק או טובע בנהר או מת בסרונוכי יעו"ש, ופירש"י בסרונוכי, אסכרה והוא בגרון ע"ש, והיינו מידה כנגד מידה דכיון שדינו ליענש ב"חנק" דהוי ב"גרון" על כן נענש באסכרה דג"כ הוי "בגרון". אולם יל"ע דמאידך חנק הוי המיתה הקלה ביותר מכל הד' מיתות ב"ד לדעת רבנן כמבואר בר"פ ד' מיתות בסנהדרין (מט:) במ' יעו"ש, וכ"ה ברמב"ם בפ"ד דסנהדרין ה"ד יעו"ש, ואף לר"ש דס"ל שם דחנק חמור מסייף מ"מ ס"ל דסקילה ושריפה חמורים יותר, וא"כ מ"ט נענש במיתה החמורה ביותר ד"אסכרה" הא אין דינו ליענש במיתה החמורה ביותר.

אמנם י"ל בזה דאיכא "דרגות" במיתת האסכרה, ולא כל המת עי"ז הוי מיתה הקשה ביותר, ומש"כ בגמ' בפ"ק דברכות שם דהקשה ביותר הוי אסכרה אין הכוונה שכל המת בזה תמיד הוי כן אלא שהקשה שבאסכרה הוי הקשה ביותר אך פעמים הרבה אינו כן. וא"כ י"ל דמי שנתחייב חנק שנענש באסכרה אינו לוקה בזה באופן היותר קשה אלא באופן קל יותר, וכן האוכל לפני הבדלה, והמורה על דם נידה ע"פ בדיקת אדמה יבשה, וכן ר"א ב"ר יוסי שנענש בזה על שהורה לפני רבו כולו לא הוי באופן היותר קשה ששייך במיתתו, וא"כ לק"מ.

והנה יעוי' בפדר"א (פרק ל') דכי' דהלך ישמעאל והשליך עצמו תחת חרולי המדבר (קוצים) ואמר רבון העולמים אם יש לפניך רצון להשקות אותי השקני מים ואם לא תצא נפשי בצמא כי משונה היא מיתת הצמא וקשה מכל המיתות, ושמע הקב"ה תפילתו וכו', עכ"ל הפדר"א יעו"ש. ומשמע שקשה אף יותר מאסכרה, ודלא כהגמ' הכא, ויל"ע. וצ"ל דהוי פלוגתא דהגמ' דידן והפדר"א.

(נופת צופים)

★★

בגמ': איתיביה כבוד יום וכבוד לילה כבוד יום קודם וכו'.

הגאון רבי אלעזר משה הורוויץ אב"ד דפינסק צ"ל הקשה לבעל המלבושי יו"ט (ח"ב סוף יו"ד) דאמאי קודם